

Силабус навчальної дисципліни
„Зовнішня політика країн Близького та Середнього Сходу“

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Освітньо-професійна програма: Міжнародні відносини

Рік навчання: 2, Семестр: 4

Кількість кредитів: 5

Мова викладання: українська

Підсумковий контроль: диф. залік

Форма проведення занять: лекції, семінарські заняття

Назва курсу	Зовнішня політика країн Близького та Середнього Сходу
Електронна версія курсу	https://moodle.dpu.edu.ua/my/

Коротка анотація курсу: навчальна дисципліна „Зовнішня політика країн Близького та Середнього Сходу“ належить до вибіркових дисциплін для здобувачів вищої освіти бакалаврського рівня. Вона спрямована на формування теоретичних і практичних знань про процес становлення й зміст зовнішньої політики країн Дальнього та Близького Сходу в історичній ретроспективі та на сучасному етапі; розуміння концептуальних засад зовнішньополітичної діяльності провідних країн Дальнього та Близького Сходу по забезпеченню своїх національних інтересів у міжнародних відносинах. В ході вивчення курсу окрема увага звертається на проблему територіальних суперечок між країнами, історію та особливості сучасних війн у цьому регіоні.

1. Схема дисципліни

№ з/п	Тема
Тема 1	Теоретико-методологічні засади вивчення зовнішньої політики країн Близького та Середнього Сходу: поняття та особливості зовнішньої політики країн Близького та Середнього Сходу; геополітичне положення регіону та його вплив на міжнародні відносини.
Тема 2	Історичний контекст формування сучасних держав регіону; основні теоретичні підходи до аналізу зовнішньої політики; геополітичні та стратегічні фактори регіону.
Тема 3	Політика ключових держав регіону: Туреччини, Ірану, Саудівської Аравії, Ізраїлю, Єгипту. Війни, конфлікти та кризи в регіоні.
Тема 4	Глобальні актори у регіоні: політика США на Близькому Сході: від „Арабської весни“ до сьогодення.
Тема 5	Європейський Союз та його роль у стабілізації регіону; російська стратегія в Сирії та відносини з Іраном; китайська ініціатива „Один пояс – один шлях“ і Близький Схід.
Тема 6	Економічний вимір зовнішньої політики: енергетичні ринки та роль ОПЕК; інвестиції в регіоні: вплив Китаю та Заходу.

Тема 7	Роль Суецького каналу в глобальній торгівлі та перспективи економічного розвитку Близького Сходу.
Тема 8	Перспективи майбутнього регіону: використання релігії та ідеології у зовнішній політиці; вплив арабських медіа (Al Jazeera, Al Arabiya).
Тема 9	Наслідки нормалізації відносин між арабськими країнами та Ізраїлем; перспективи мирного врегулювання конфліктів.
Тема 10	Трансформація зовнішньої політики країн регіону у XXI столітті.

2. Формат курсу: очний та змішаний.

3. Компетентності, які мають бути сформовані у результаті опанування навчальної дисципліни.

- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність працювати у міжнародному контексті.
- Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.
- Здатність обґрунтовувати та мотивувати політико-правові рішення, давати розгорнуту аргументацію.
- Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

4. Результати навчання.

- знати природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних конфліктів між країнами Близького та Середнього Сходу; природу та механізми міжнародних комунікацій; природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.
- вміти здійснювати діяльність у дипломатичній та інших суміжних до міжнародного співробітництва сферах; аналізувати особливості політичної та культурної комунікації у міжнародних відносинах; характеризувати особливості, основні напрямки, глобальні та регіональні пріоритети зовнішньої політики держав регіону; визначати зовнішньополітичні орієнтири світових та регіональних геополітичних центрів.
- аналізувати міжнародні договори, що визначають принципи мирного врегулювання конфліктів (Статут ООН, Гельсінський заключний акт, Женевські конвенції та їхні Додаткові протоколи); резолюції та рішення міжнародних організацій (ООН, ОБСЄ, НАТО) щодо запобігання та врегулювання конфліктів; документи, що регулюють захист прав людини під час збройних конфліктів (Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Конвенція про статус біженців).

5. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	30
семінарські заняття / практичні / лабораторні	30

самостійна робота	88
індивідуальна робота	2

Технічне й програмне забезпечення /обладнання – У період сесії бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з викладачем з приводу проведення занять та консультацій. У міжсесійний період комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу Internet), доступ до платформи MOODLE, та оргтехніку для комунікації з викладачем та підготовки (друку) рефератів, проектів та інших письмових робіт.

Неформальна освіта.

Шкала та критерії перезарахування результатів навчання, здобутих в неформальній освіті здобувача (до 25% обсягу контактних годин дисципліни)

Кількість балів	Форма заняття та діяльності	Критерії оцінювання	Рекомендовані ресурси для здобуття результату
10	Індивідуальна робота	Оцінюється робота за результатами надання сертифікату обсягом 30 годин (1 кредит ECTS) або більше	Масові онлайн курси https://www.dpu.edu.ua/osvita/neformalnainformalna-osvita
2(3)	Семінарське заняття	Оцінюється робота за результатами надання сертифікату за темою семінарського заняття	Масові онлайн курси на платформі EdERA, Prometheus, YouControl Academy тощо.
0		Відсутній результат або результат не відповідає тематиці дисципліни	

6. Політика оцінювання.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 1,5 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу дирекції ННІ / Факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Сума балів за 100 бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
			Екзамен, курсова робота, практика	Залік
90-100	A	відмінно	відмінно	зараховано
80-89	B	дуже добре	добре	
70-79	C	добре		
60-69	D	задовільно	задовільно	
50-59	E	достатньо		

35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно	не зараховано
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу		

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання.

Загальна система оцінювання курсу	Виконання всіх видів навчальних робіт впродовж семестру / екзамен - 50/50%
Семінарські заняття	На семінарських заняттях кожен студент з кожної теми виконує індивідуальні завдання. Рівень знань оцінюється наступним чином: «відмінно» – за умови, що здобувач вищої освіти дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% запитань, пропонує правильні рішення задач та вправ, демонструє знання матеріалу підручників, посібників, інструкцій, робить самостійні узагальнення і висновки, акуратно оформляє завдання, відвідував лекційні заняття, має конспект лекцій чи підготував реферати з основних тем курсу; «добре» - коли здобувач вищої освіти володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формулюванні термінів, використанні правових категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується, самостійно виправляє помилки і знаходить правильні відповіді, відвідував лекційні заняття, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу; «задовільно» - коли здобувач вищої освіти дає правильні відповіді не менше ніж на 60% питань, або на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача. При цьому враховується наявність конспекту за відповідною темою та ступінь самостійності виконаних завдань; «незадовільно з можливістю повторного складання» - якщо студент дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки. Має неповний конспект лекцій. Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне (перший і другий змістовний модулі) та підсумкове засвоєння теоретичного матеріалу (залікова робота).
Вимоги до самостійної роботи	За кожною темою курсу виконується самостійна робота, що передбачає систематизацію та узагальнення вивченого матеріалу за допомогою побудови схем-моделей та використання графічного і табличного методів. Завдання самостійної роботи мають бути виконані без сторонньої допомоги, творчо, плагіат категорично заборонений. Оцінюється якість та оригінальність наведених схем, моделей тощо. Самостійна робота повинна бути надіслана у впродовж 5 днів після семінарського заняття, на якому була розглянута відповідна тема курсу. Самостійна робота може бути максимально оцінена в 1 бал (за кожен модуль).
Умови підсумкового контролю	Підсумкова (загальна) оцінка з курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних здобувачем вищої освіти за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне (перший і другий змістовний модулі) та підсумкове засвоєння теоретичного матеріалу (залікова робота).

7. Рекомендована література

Основна

1. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті / Пер. с англ. Н. Коваль. Київ : Наш формат, 2017. 320 с.
2. US Foreign Policy Towards the Middle East The Realpolitik of Deceit By Bernd Kaussler, Glenn P. Hastedt Copyright, 2017. 198 p.
2. Gregory F. Gause. The International Relations of the Persian Gulf. Cambridge University Press. June 2014
3. A peace to end all peace the fall of the Ottoman Empire and the creation of the modern Middle East. New York Henry Holt, 2001.
4. Захарченко А.М. Реконфігурація регіональних альянсів на Близькому та Середньому Сході після «Арабської весни». Політикус. 2022. № 1. С. 140-147.
5. Українська призма: Зовнішня політика 2022. Аналітичне дослідження. ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Ф. Еберта. ТОВ «Вістка». Київ, 2023. 308 с.

Допоміжна

1. Грідін К. Україна - Саудівська Аравія: партнери в сьогоденні та в майбутньому. Матеріал підготовлено в рамках проекту “Нові глобальні 55 партнерства – експертна дипломатія та адвокація” за підтримки Міжнародного Фонду «Відродження». 2024. С. 27-28.
2. Завада Я. І. Взаємовідносини Ірану та Саудівської Аравії в контексті регіональної безпеки // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право: зб. наук. пр. 2018. № 4 (40). С. 37– 42.
3. Ігнат'єв П. Об'єднані Арабські Емірати: що спричинило економічне диво? Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2020. № 145. С. 4-16.

Інформаційні ресурси

1. Міністерство закордонних справ України: офіційний сайт URL: <https://mfa.gov.ua/>
2. Наукове товариство історії дипломатії та міжнародних відносин URL: <http://sshdir.org.ua/>
3. Національна бібліотека України ім.. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Сайт даних про організації системи ООН: URL:<http://www.unsystem.org>
5. Сайт Комісії міжнародного права: URL: <http://www.un.org/law/ilc>
6. Сайт міжнародних договорів: URL: <http://treaties.un.org/>
7. Сайт ООН: URL: <http://www.un.org>